

MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARNI TARBIYALASHDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISHNING AFZALLIKLARI

G.A.Umarova

GulDU, Maktabgacha ta'lim kafedrası katta o'qituvchisi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.8046113>

Bugungi kunda Respublikamizning barcha sohalari kabi maktabgacha ta'lim sohasi ham chuqur islohotlarni boshidan kechirmoqda. Bunda asosiy maqsad – maktabgacha ta'lim faoliyatini demokratlashtirish, uning insonparvarlik tamoyillarini rivojlantirish, o'quv-tarbiya ishlari jarayonining mazmunini, hamda shaklini yangilash evaziga sifat samaradorligini oshirishga erishishdan iborat.

Pedagogik innovatsion texnologiya - bu tarbiyachi tomonidan tarbiyalash vositalari yordamida tarbiyalanuvchilarga ta'sir ko'rsatish hamda bu faoliyat mahsuli sifatida ularda muayyan shaxs sifatlarini shakllantirish jarayonidir.

Bu vazifani bajarish uchun hozirgi zamon maktabgacha ta'lim muassasalaridagi tarbiyachi va pedagoglardan o'z kasbiy mahoratlarini doimiy tarzda oshirib borishlari, innovatsion pedagogik metodlarning mazmun-mohiyatini to'liq anglashlari va ulardan o'z faoliyatlarida mohirona foydalanadigan bo'lishlarini taqazo etadi.

Ta'lim muassasasida innovatsion faoliyatning samarali yo'lga qo'yilganligi innovatsion jarayon sub'ekti va innovatsion jarayonning faoliyatli tuzilishi bilan bevosita bog'liqdir.

Innovatsion jarayon sub'ekti deganda, ta'lim muassasalariga yangiliklar kiritish jarayoniga ishtirok etuvchi shaxslar (direktor, metodistlar, tarbiyachilar, ota-onalar, homiyilar) va ta'limni boshqarish organlari tushuniladi. Ular harakatining birligi ma'lum bir natijalarga erishishga olib keladi. Ta'lim muassasasidagi innovatsion faoliyatning maqsadga yo'naltirilganligi va tashkil etilganligi innovatsion jarayonning faoliyatli tuzilishini oqilona tashkil etish yo'li bilan amalga oshiriladi. Mazkur holat har bir alohida harakat tuzulishini inobatga olishni taqozo etadi. Innovatsion jarayonning faoliyatli tuzilishi motiv-maqsad-vazifa-shakl-metod-natija kabi tarkibiy qismlarni o'z ichiga qamrab oladi.

"Innovatsion faoliyat – tarbiyachining o'z faoliyatidan qoniqmasligidan kelib chiqadi. U tarbiyachi tomonidan u yoki bu pedagogik vazifani hal qilishda qandaydir to'siqqa duch kelinib, uni muvaffaqiyatli hal etishga intilish asosida yuzaga keladi.

Innovatsion faoliyat yangi g'oyani izlashdan boshlanadi. Pedagogik innovatsiya ta'lim-tarbiya jarayonidagi muhim va murakkab masala yechimiga yo'naltirilganligi sababli tarbiyachidan yangicha yondashuvni talab qiladi.

Tarbiyachi innovatsion faoliyati tuzilishini tahlil qilishga turli xil yondashuvlar mavjud. Masalan, A.Nikolskayaning fikricha, faoliyatni yangilash uch bosqichda, ya'ni tayyorgarlik, rejalashtirish va joriy etish bosqichlarida amalga oshiriladi.

Tarbiyachini innovatsion faoliyatga tayyorlashda bir qator to'siqlar mavjud. Bularning birinchisi o'qituvchining o'zi ko'nikkan faoliyat chegarasidan tashqariga chiqishi qiyinligi, ya'ni tarbiyachilarda ijodkorlikning yetarli emasligi bo'lsa, yana bir sabab yangi va noma'lum narsalar har doim odamlarda cho'chish va xavfsirashni keltirib chiqarishidir.

Maktabga tayyorlash jarayonida bolalarning yoshini, bilim saviyasini hisobga olishni unutmaslik kerak. Ularni oddiy, oson va vaqtni kam oladigan turlaridan tortib asta-sekin murakkab didaktik o'yinlar o'tkazib borish yaxshi natija beradi. Bunday ish tutish, bir

tomondan bolalarning dunyoqarash va ongini kengaytirs, boshqa tomondan, ularning bayon etish qobiliyatini kuchaytiradi, mustaqil ishlash ko'nikmalarini rivojlantiradi.

Tarbiyachi mashg'ulotda boshqaruvchi, bolalarlar esa, ishtirokchiga aylanmog'i lozim. Agar biz o'z ishimizda shu narsani amalga oshira olsak, yangi innovatsion texnologiyani qo'llagan bo'lamiz. Tarbiyachi kerakli interfaol metodlarni berilmoqchi bo'lingan bilim hamda mavzu asosida belgilangan maqsaddan kelib chiqqan holda tanlay olishi zarur.

O'z navbatida bu metodlardan samarali foydalanish maqsadida quyidagilarga e'tibor qilish talab etiladi:

bolalarning o'yin faoliyatlari uchun kun tartibiga ko'ra ajratilgan vaqtdan, o'yinni rivojlantirish uchun qulay sharoit ajratish va undan to'liq foydalanish;

o'yinga rahbarlik qilishda bolalarni har tomonlama rivojlantirishni va o'yinlarning har xil turini mustaqil tashkil etish ko'nikmasini shakllantirishni amalga oshirish;

o'yinlarni bolalarning imkoniyatlari va qiziqishlarini hisobga olib tashkil etish;

o'yindan bolalar hayotini tashkil etish shaklida foydalanib, bolalarning o'yindagi hayotlari qiziqarli, mazmunli bo'lishga, o'yinda xatti-harakatning jamoa shaklining mustahkamlanishiga erishish. Bolalarni o'yinda birlashtirishning xilma-xil ko'rinishlaridan foydalanib guruhlar, kichik guruhlar, hamkorlikdagi faoliyatni yo'lga qo'yish;

o'yinlarda bolalarning jo'shqin faoliyatlari hamda o'yin anjomlarini tayyorlab olish ko'nikmalarini rivojlantirishiga erishishga harakat qilinadi.

Xulosa shuki, har qanday innovatsion yangilik zaminida biron – bir g'oya yotadi. Pedagogik texnologiya tarbiyalanuvchilarning mashg'ulot jarayoniga faol qatnashishi va mashg'ulotga qiziqishini orttiradi. mashg'ulotlarning qanchalik samaradorli bo'lishi albatta birinchi galda biz – bo'lg'usi pedagoglarga - qanday pedagogik texnologiyalardan foydalanishimizga bog'liqdir. Demak, biz o'z faoliyatimizda bir xil yoki bir-biriga o'xshash usullar bilan chegaralanib qolmay, mashg'ulotlarni ilg'or pedagogik texnologiyalardan foydalangan holda tashkil etishimiz bugunning dolzarb talabidir.

References:

1. Жураев Р.Х., Ибрагимов Х.И. Педагогик жамоанинг инновацион фаолияти. // ж. Халқ таълими. [– 2004. - №2 – Б.4-8.]